En Sankt Georgsgestalt: Nobelpristagaren tror på universell solidaritet!

Ungern antager lag, som gör Nobelpris skattefritt — framtida avkastning likaså.

Vid ankomsten till Göteborg: herrarna i mitten professor Szent-Györgyi och minster Matuska. Längst t. h. ordf. i Svensk-ungerska sällskapet professor Romdahl.

— Ett härligt slutackord på den melodi, som spelats upp vid mitt fjärde, men ingalunda sista besök i Sverige, det var detta mottagande i Göteborg!

Så ungefär formulerade nobelpristagaren, d:r Szent Györgyi, sitt tack vid Svensk-Ungerska sällskapets festbankett för honom och excellensen Peter von Matuska på Börsen i går kväll.

— Om jag är ledsen för någonting, så är det för att jag inte har någon som helst möjlighet att sitta bredvid alla närvarande damer!

Herr professorn behagade vara charmant, men det var itne bara ord, inte bara gester — herr professorn var verkligen charmant. Han hade yankeens säkerhet utan att vara brysk, fransmannens smidighet utan att vara smilsk, engelsmannens självmedvetna nonchalans utan att betrakta oss »utlänningar» ovanifrån, tyskens lätthet för att tala, och tala väl, utan att bli långrandig — nå, han var tydligen ungrare. Och äro ungrarna i gemen sådana, så är det inte att undra på, att Svensk-Ungerska sällskapet kunde mönstra så många deltagare vid banketten. »...ty den det landet en gång sett...», han längtar tydligen dit igen.

Allvarsord under sirligt tack.

Excellensen, ministern och baronen Peter von Matuska med gemål anlände samtidigt med familjen St. Györgyi med stockholmståget på måndagsmiddagen, och tillsammans mottogo de pressen vid ett te, som gavs av konsul Cewers med fru och tandläkare Rolf Börjesson och hans maka. Sällan har väl tidningsmännen haft ett lättare arbete — och angenämare — än när det gällde att fråga ut den frejdade vitaminforskaren och hans lands sändebud hos kung Gustafs regering.

I gråbrun homespun och med pipan i munnen förklarade den frejdade forskaren glatt och fryntligt, att han skulle använda nobelpriset till — en ny pipa!

— Vad är det för fel på den gamla då, — undrade tidningsmännen. Ty den gamla såg ut att smaka gott.

— It's nobelprizeless, — sade Szent Györgyi. (Kan betyda både nobelprislös och — ja, översätt det, den som kan!)

Men vare sig nobelpristagaren eller ministern, som nu gjorde sin premiärvisit i Sveriges andra stad — han har varit ackrediterad i de tre nordiska länderna sedan i juli i år — skämtade hela tiden. Man märker, hur Ungerns politiska läge trycker dess folk mer än vi kunna ana.

»Vi måste komma till samförstånd!»

— Det gäller för mänskligheten att komma därhän, att det gäller mera kalibern på hjärnor än kaliber på kanoner, — sade professorn både vid intervjun och i sitt tal på Börsen. — Kulturen måste dock segra till slut. På ena sidan stå brutalitet, okunnighet, vidskepelse, rå styrka, på den andra vetenskap, hyfsning, bildning i ordets bästa bemärkelse. Och kulturen måste segra!

— Ni är optimist?

— Nej, realist. Det måste så bli, att det rätta, det för mänskligheten betydelsefulla, det sanna och det goda vinner i kampen mot allt lågt och uselt. Se på hela utvecklingshistorien — har den intet att betyda? Och vad som betyder något, det är t. ex. den utmärkelse, som Sverige givit Ungern i min person! Ni kan inte fatta det. Jag blir som dragen i håret från mitt obetydliga laboratorium upp i ljuset. Ja, mycket roligt, men det viktiga är, att mitt land, mitt folk, känner sig i gemenskap med kulturen, inte sönderkust och innestängt, utestängt, innestängt, vad skall jag säga? Vi få en nerv till kultursystemet, vi få vara med! Och ni förstå inte, vad det vill säga!

»Jag känner svensk hjärtlighet bättre än kemien!»

Det kan nästan stocka sig i halsen — eller skrivmaskinen — när man måste gång på gång skriva vackra saker om oss och vårt. Men för en gångs skull: den här mannen menade, vad han sade. Det var inte turistrosor. Det var en avundsam, men inte missundsam suck ur hjärtat, när Szent Györgyi sade, att blott Sverige hade kunnat ge mänskligheten en man som Alfred Nobel, den store idealisten. Låt oss försöka citera:

— Det är mig en stor sorg, att man vill sätta kanoner i stället för förnuft . . . Jag har experimenterat med detta, som jag belönats för, i 12 år, fattig, utan medel för mig själv eller familjen, men jag har över allt i vetenskapens namn och gemenskap haft vänner... så har jag genom detta pris, utdelat utan hänsyn till ras, nationalitet, åsikter eller fördomar, utdelat opartiskt av intellektuella män med uteslutande intellektuella bedömningsgrunder för ögonen, stärkts i min tro, att en internationell solidaritet finns och kan finnas!

— Vi höra alla till ett folk, även om vi älska vårt land, vårt språk, våra sedvänjor — vi tillhöra alla mänskligheten! Vi måste visa varandra aktning och hänsyn. Vad jag upplevt här i Sverige ger mig ny kraft att arbeta, att gå vidare...

...varje försök är en ny sten...

...i en ny byggnad, den byggnad, som syftar till en bättre framtid för mänskligheten!

— — —

Det var ord, som grepo, kanske framför allt, därför att den som uttalade dem, inte var någon torr och tråkig predikant, inte någon propagandist utan en människa. Rätt och slätt. Och så inledde professorn ändå sitt tal med att han föresatt sig att icke alls hålla några tal! Hölles där aldrig sämre, så vore festtalarna mera välkomna igen överlag!

Axel Romdahl: — Vi förstå en del...»

Tidigare under banketten, som var besökt av ett par hundra personer, en synnerligen representativ samling, för övrigt, hade preses, professor Romdahl, utbringat skålar för kung Gustaf och riksföreståndare Horthy. Det var även han, som hälsade välkommen, och han betonade, att vi, som fått leva i lugn och ro, kanske inte rätt fatta Ungerns folks stora svårigheter, men vi söka att förstå, och vi fatta trots allt, att en hel del av ungrarnas Freude und Lustigkeit, det är stolthet, tapperhet och mod. Särskild glans hade detta sällskapets sammanträde fått genom närvaron av såväl den nye ungerske ministern som nobelpristagaren i medicin.

Konsul Cewers talade för ministern, som svarade med att uttrycka sin glädje över att få representera sitt fosterland i Norden, även den en utpost för Västerlandets kultur. Det fanns en tid, då vi icke hade råd att ha utlandsrepresentation...

Landshövding Jacobsson tackade för maten och skålade för förbindelserna Ungern—Sverige — de personliga banden, bekantskapen man och man emellan betyder dock så mycket!

Efter middagens slut dansade Mölndals folkdanslag en schottis, daldans, vingåkerspolska m. m. under ledning av hr Harry Johansson och till musik av fiolisten Per Malmberg. Åtta par dansade, och gästerna voro mycket roade. Sedan dansades det modernt till arla morgon...